

OPROEP TOT MEDEWERKING

Gierzwaluwen van Amsterdam nog steeds bedreigd!

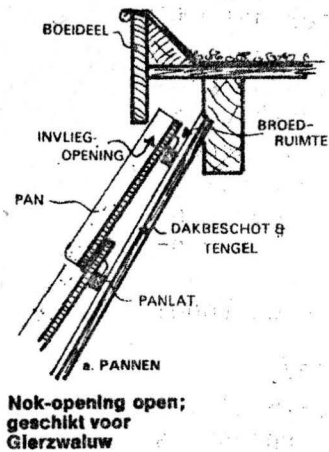
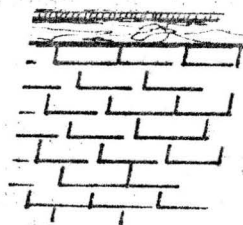

fig. 3

- De gierzwaluw is in Amsterdam één van de talrijkste broedvogelsoorten. Voor de bewoners van oude stadswijken is het zelfs de enige echte trekvogelsoort die ze elk jaar weer als zomergast in grote getale kunnen waarnemen.

Shingles met boeideel

fig. 4

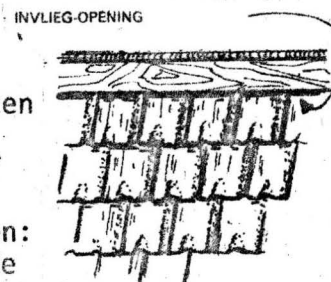
- In 1973 bleek uit tellingen van broedgevalen dat de gierzwaluw vooral talrijk voorkomt in die oude stadswijken waar de woningen voorzien zijn van daken van het mansarde-type (fig. 1), met een pannendakbedekking (fig. 2) en een niet afgedekte nokopening (fig. 3). Tevens werd geconstateerd dat niet alleen afbraak, maar vooral ook vervanging van dakpannen door ander materiaal, meestal shingles (zie fig. 4 en 5), een ernstige achteruitgang van het aantal geschikte broedplaatsen voor

gierzwaluwen tot gevolg had.

- Er werd onmiddellijk actie gevoerd met als resultaat dat door een besluit van de gemeenteraad de bouwverordening zo is gewijzigd dat bij vervanging van pannen-dakbedekking opnieuw pannen moeten worden gebruikt. Argument daarbij was dat een pannendak beter "ventileert" dan een shingle-dak; weliswaar zijn pannen duurder dan shingles, maar ze gaan veel langer mee, zodat ze op lange termijn toch goedkoper zijn dan shingles.
- Zo op het eerste gezicht een aardig resultaat dus, want het garandeert broedgelegenheid voor gierzwaluwen in geschikte daken, zolang de huizen niet worden afgebroken.
- Helaas is een verordening alleen maar effectief als er goede controle is op de naleving, maar daar blijkt nu het één en ander aan te ontbreken: nog steeds worden er regelmatig in verschillende delen van de stad pannen door shingles vervangen.
- Gierzwaluwen zijn niet in staat om aan de bel te trekken als hun 'wetmatige' belangen worden geschaad. Wij zijn dat wel en als vogelwerkgroep zijn we dan ook eigenlijk verplicht iets te doen en wel zo spoedig mogelijk!
- Wat kunnen en moeten we precies doen?
 - 1e. Bewijzen verzamelen dat het raadsbesluit wordt ontdoken. Dit kan op twee manieren, nl. a incidenteel en b systematisch.
 - 2e. Als de bewijzen er zijn Bouw- en Woningtoezicht opbellen of schrijven, druk op de gemeente uitoefenen door brieven te schrijven, te gaan praten of desnoods naar de rechter te stappen.
 - 3e. Actie voeren met het doel dat er bij nieuwbouw, stadsvernieuwing etc. geschikte daken voor gierzwaluwen worden gebouwd.

Nadere uitwerking van deze 3 punten.

Ad 1a Indien men waarneemt dat van een dak de pannen worden vervangen door ander materiaal (in de praktijk dan vrijwel altijd shingles), dit noteren o.v.v. datum, pand (straat + huisnummer), vervangingsmateriaal etc. Zie verder: ad. 2.

Tulle du Nord (kruispanvariant) met boeideel

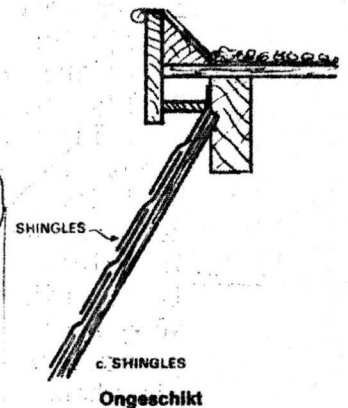
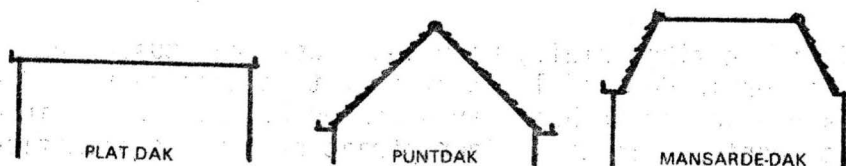

fig. 2 en fig. 5

Geen Gierzwaluwen

Geen Gierzwaluwen

Dikwijls Gierzwaluwen; afhankelijk van dakbedekking van schuine zijde

fig. 1

- 1b Hoewel het verzamelen van bewijs, als onder 1a genoemd, aanleiding geeft tot onmiddellijk protest bij de betreffende instanties, is de kans groot dat er het nodige in het nadeel van gierzwaluwen gebeurt, zonder dat wij dat direkt konstaten.

Het is dan ook nodig dat er tevens systematisch wordt gewerkt, door van alle panden in een straat, huizenblok e.d. nauwkeurig de dakbedekking te registreren en na verloop van tijd te kijken van hoeveel en welke panden geschikte dakbedekking is verdwenen. Door zo te werken krijg je een inzicht in de mate waarin de bouwverordening wordt ontdoken. Hoe meer van dit materiaal wordt verzameld, des te beter de steekproef. Van elke controle natuurlijk de datum noteren!

- Ad 2. Waarnemingen onder 1a genoemd direkt melden aan het bestuur van de Vogelwerkgroep, schriftelijk of telefonisch:

Fred Vogelzang, Beukenhorst 407, 1112 BM Diemen, tel. 020-997937.

B.H. Rypkema, Willem Pijperstraat 59, 1077 XL Diemen, tel. 020-762419.

Als Vogelwerkgroep kunnen we dan direkt aan de bel trekken. Daarnaast is het wenselijk als degene die de vervanging konstateert ook zelf direkt protesteert. Hoe meer klachten van verschillende mensen, des te groter is het effect. Bellen naar "Bouw- en Woningtoezicht", tel. 5969111, vervolgens vragen naar de inspekteur van de desbetreffende wijk en als je die dan aan de lijn hebt, protesteren tegen de gekonstateerde vervanging.

Het bestuur neemt graag kennis van alle individueel ondernomen acties, om zo een goed overzicht te krijgen. Dit geldt ook voor de onder 1b genoemde te verzamelen gegevens, die zeker niet verloren mogen gaan, omdat juist deze vele jaren kunnen worden gebruikt als controle materiaal. Het ligt in de bedoeling dat het bestuur, buiten de direkt te ondernemen stappen, later, als er voldoende gegevens zijn, hiermee naar de verantwoordelijke wethouder stapt of door een gemeenteraadslid vragen laten stellen, enz.

Na individuele protesten kan het geen kwaad na te gaan of deze ook effect hebben gehad. Ook deze informatie is bij het bestuur welkom.

- Ad 3a. In principe is het ook bij nieuwbouw mogelijk om mansarde-daken met pannen te gebruiken. In de Dapperbuurt is bij enkele nieuwbouw-blokken het dak zô gekonstrueerd dat het geschikt zou moeten zijn als broedgelegenheid voor gierzwaluwen (Wagenaarstraat en Commelinstraat bij de Pontanusstraat). Deze nieuwbouw is twee jaar geleden voltooid. Tot dusver is er nog geen broedgeval gekonstateerd, maar er is ook nog niet goed op gelet. Van belang is dat men hier een broedgeval vaststelt, d.w.z. waarneemt of er gierzwaluwen onder de pannen verdwijnen. Dit kan het best in de avonduren rond zonsondergang gebeuren, eventueel ook 's morgens vroeg. De eerste die op deze wijze een broedgeval vaststelt, ontvangt een fles drank van een beter type, ter beschikking te stellen door Wouter van der Weijden. Over de inhoud is inspraak mogelijk. Het spreekt vanzelf dat de broedplaats wêl gecontroleerd moet kunnen worden: vergeet dus niet in de opwinding de plaats te noteren, desnoods tot op de dakpan nauwkeurig. We verwachten in de Dapperbuurt dichte drommen van met kijkers voorziene drankgebruikers.

- 3b. Als in bovengenoemde nieuwbouw een broedgeval wordt gekonstateerd, dan is een publikatie hierover in vogel- en architectentijdschriften zinvol. Soortgelijke nieuwbouwexperimenten zijn ook mogelijk in andere buurten. Iedereen kan in zijn eigen buurt, tijdens buurtoverleg over stadsvernieuwing, met architecten praten om bij nieuwbouw, renovatie etc. het mansarde-dak met pannen te gebruiken. Ook is het de moeite waard te overleggen met architecten in Lelystad en Almere opdat ook hier goede broedgelegenheid voor gierzwaluwen ontstaat.

Zo. Dat lijkt een fikse kluif, maar het meeste kan tussen neus en lippen door gebeuren als men in de stad loopt of fietst en eens naar de daken kijkt. Het onderzoek kan elke dag in het jaar geschieden. Iedereen die in een gierzwaluwrijke buurt woont kan in zijn eigen straat of buurt systematisch gegevens (zie 1b) verzamelen.

Tenslotte nog dit: denk vooral niet dat het wel allemaal niet zo'n vaart zal lopen. Als je in de oude wijken regelmatig op de daken let dan valt pas goed op hoeveel er al met die lelijke shingles zijn bedekt en zo ongeschikt zijn gemaakt als broedplaats voor gierzwaluwen. Het zal mede van iedereen die dit leest afhangen of deze aantasting ongebreideld verder gaat of niet.

Wouter van der Weijden,
Fred Vogelzang.

Voor nadere informatie is het volgende artikel zeer leerzaam:
Wouter J. van der Weijden (1974) - Gierzwaluwen van Amsterdam in gevaar.
Vogeljaar, 22, 765-770, of
Mededelingenblad KNNV-VWG-A'dam, 11e jrg., nr. 3.

Noot:

De in de tekst genoemde wijziging van de Bouwverordening heeft betrekking op de toevoeging 2e lid van art. 194 van de Bouwverordening, zoals die door de gemeenteraad op 22 mei 1974 werd aangenomen:

"Op dakvlakken met een helling van meer dan 30° moet de dakbedekking op zodanige wijze zijn aangebracht, dat van het dakbeschot uit een voldoende mate van dampremming kan plaatsvinden".

(Dampremming betekent de afvoer van in het huis geproduceerde waterdamp naar buiten door middel van ventilatie).

LITERATUUR-INFORMATIE

1. De Atlas van de Nederlandse broedvogels. Samensteller: R.M. Teixeira.
Besproken door Steven Schoevaart.

Eind februari is een boek verschenen, waar vogelend Nederland, op zijn zachtst gezegd, reikhalzend naar heeft uitgekeken. Het betreft hier de Atlas van de Nederlandse broedvogels, waaraan door meer dan 2000 vogelaars actief is meegewerkt. Het resultaat van deze samenwerking, die door S.O.V.O.N. in goede banen is geleid, is een boek dat gedurende de komende jaren een onmisbare vraagbaak zal zijn voor iedere vogeltjesfreak.

Van alle broedvogelsoorten in Nederland is een kaart opgenomen met daarop aangegeven, in een systeem van groene stippen van verschillende grootte (voor mogelijke, waarschijnlijke en zekere broedgevallen), de broedverspreiding van deze soorten gedurende de jaren 1973-1977 (+ enkele aanvullingen uit 1978). Op de tegenoverliggende bladzijde wordt in een begeleidende tekst het een en ander toegelicht en worden enkele wetenswaardigheden over de soorten vermeld. Aan het einde van deze stukjes staat steeds een schatting van het totale aantal broedparen in ons land. Verder wordt ook bij elke soort wat literatuur ter verdere verdieping gegeven. Van de behandelde soorten is een zwart-wit-tekening opgenomen.

Na een vluchtige bestudering van de atlas (ik had maar zeer weinig tijd in verband met de verschijningsdatum van dit blad) zijn mij enige merkwaardige en soms ook wel storende dingen opgevallen. In de inleiding wordt slechts een keer kort vermeld dat de atlas niet geschikt is om er planologische doeleinden mee te ondersteunen. Mijns inziens had dit nadrukkelijker gezegd moeten worden. Ook uit de begeleidende teksten bij de verspreidingskaarten kan men wel het een en ander opdiepen wat niet juist is. Vooral in de geschatte totalen aan het eind van elk stukje lijkt men vaak wel met een heel natte vinger te werk gegaan te zijn. De oeverloper bijvoorbeeld wordt, met in de vijf onderzoeksjaren maar één zeker broedgeval en verder waarnemingen van exemplaren in de zomer, meteen maar tot broedvogel met 5-10 paar jaarlijks gemaakt.

Ik kan mij dan ook niet aan de indruk onttrekken dat deze optimistische behandelingswijze van de gegevens gebruikt is om het boek vast aan de (mogelijke) toekomstige ontwikkelingen aan te passen.